

nam dikwijls waar, dat zulk een vogel met een zwartgekleurden streed om éézelfde ♀, 't welk den overwinnaar volgde onverschillig of deze de grauwe of de zwarte ridder was.

Te Doorn heb ik meer dan eens in het voorjaar een *broedpaar* waargenomen waarvan ♂ en ♀ zelfs met behulp van een goeden kijker niet te onderscheiden waren. En ook dat op dezelfde plaats in andere voorjaren een *broedpaar* aankwam, waarvan het ♂ pikzwart was.

In mijn eigen tuintje stond een groote acacia die ik van uit het venster van de met den weidschen naam van „Museum“ bestempelde kamer, waar ik mijn collectiën bewaarde, geheel overzien kon. Deze acacia, in 't voorjaar nog gansch kaal, werd meermalen door zwarte roodstaartjes bezocht, die er soms zelfs vrij lang achtereen op 't zelfde takje bleven zitten, steeds hun vervelend gepiep uitende. In 1902 kwam daar steeds een zeer fraai uitgekleurd ♂, in 1903 een grauww exemplaar welks kleed van dat der wijfjes niet te onderscheiden was. Beider stemgeluid was volmaakt hetzelfde. En om nu niet te kunnen worden beticht, dat ik oordeel door „zien“ alleen, kan ik er bijvoegen, dat de beide bedoelde vogels thans in gepraepareerden staat voor mij liggen. Verder kan ik ook melden, dat toen ik 26 April 1903 het grauwe exemplaar uit de acacia had geschoten, den volgenden dag een gelijk en gelijkvormig ♂ in dezelfde acacia zat te zingen, een bewijs, dat er te Doorn aan die vogels allermintst gebrek is.

Uit mijn waarnemingen blijkt van omkleuring niet, wèl dat te Doorn de zwarte roodstaart zoowel broedt in paren waarvan het ♂ zwartgekleurd, als waarvan het grauww is.

Omtrent de bedoelde omkleuring verstrekte mij de heer Mr. H. W. de Graaf, mijn hooggeëerde oudste ornithologische vriend, velerlei mondelinge mededeelingen over hetgeen Z.Ed. in de vogelzaal van den 's Gravenhaagschen dierentuin ter zake had waargenomen. Aaneenjarige gevangen voorwerpen had de heer De Graaf de omkleuring duidelijk kunnen constateeren.

En ditzelfde wordt ook vermeld door G. von Burg te Olten (*Ornith. Beobachter* 1903), die nog den 3en Augustus een nest vond met vier jongen, waarvan de ouders niet van elkaar te onderscheiden waren, alzoo tot den vermeenden vorm *Cairei* behoorden. Volgens hem begint de rui half Augustus; de oude mannen die vóór dien tijd zoo goed als niet van de wijfjes verschillen, worden van dat tijdstip af dagelijks donkerder, zoodat zij reeds 20 Augustus niet meer met de wijfjes en de jongen behoeven verwisseld te worden.

Stefan von Chernel schrijft (*Magyarország madarai*, II, p. 767): *R. cairei* is niet een afzonderlijke species of subspecies, maar niets anders dan de jonge ♂ van *R. titys*, en Dresser (*Man. of Pal. B.*, I. 55) is van dezelfde meening.

Na al het vorenstaande geloof ik inderdaad dat *Ruticilla cairei* Gerbe als afzonderlijke vorm niet houdbaar is.

Mr. R. Baron SNOUCKAERT VAN SCHAUBURG.

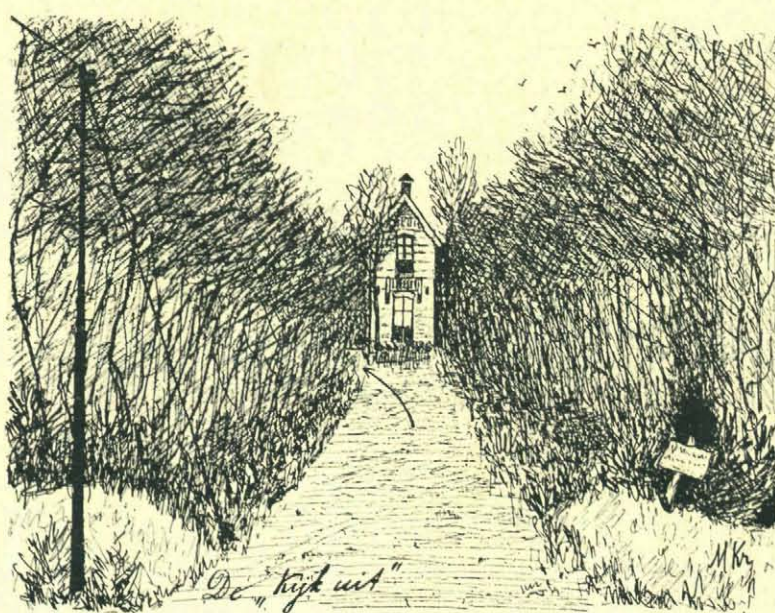
Neerlangbroek, Jan. 1904.

DE LIGGENDE DENNEN.

(Te Castricum).

In het uitgestrekte duinenlandschap van Castricum is een aardig plekje, dat nog zeer weinig is bezocht; zelfs door Castricummers. Toch is het wel de moeite waard, de dennen, die daar in grillige vormen over den grond kronkelen, eens te gaan zien. Moeilijk zijn ze niet te vinden. Men wandelt naar „Kijk uit“, de woning van een opzichter. Van het station Castricum is de wandeling plm. 10 min. Bij bedoelde woning slaat men de laan in langs het jachthuis. De eerste zijweg rechts, een mooi, afwisselend duinpad, brengt u ongemerkt bij het doel van den tocht. Aan den linkerkant heeft men eerst een aardappelakker; waar aan dezelfde zijde een aardig boschje begint, heeft men een prachtig vergezicht op den Papenberg, het hoogste duin van Castricum. Rechts wordt het terrein open. Nog enkele minuten en ook links wijkt het bosch terug. Kijk

„Kijk uit“, de woning van een opzichter. Het pijltje wijst de richting aan naar de „liggende dennen“.

nu over een alledaagschen distelakker en — ge ziet ze liggen, de vreemde dennen. Men gunt zich geen

nog groen gekend hebben in zijn liggende houding, moet men wel aannemen, dat hij op jeugdigen leeftijd is omgewaaid. Hij ligt ook in de richting van den heerschenden zeewind. Maar de zonderlinge bochten zijn niet aldus verklaard. Het derde schetsje toch geeft een paar dennen in de nabijheid, die in dezelfde richting naar den bodem neigen, maar, die eenmaal „liggende dennen” geworden, stellig die buitengewone afwijkingen niet zullen vertoonen.

Ik meende in Craandijk's „Wandelingen door Nederland” (deel N. Holland), een schetsje en een beschrijving te vinden der „liggende dennen”. Maar

Cr. noemt *Castricum* nauwelijks op en heeft stellig deze belangrijkheid niet gezien. Trouwens de dennen

van *Castricum* zijn weinig bezocht; en zoo zijn wellicht dedennen gevonden, toen ze nog wel leefden, maar reeds geheel hun vreemde houding hadden.

Al zijn de dennen ook gedeeltelijk vernield, toch is het duinplekje nog altijd een be-

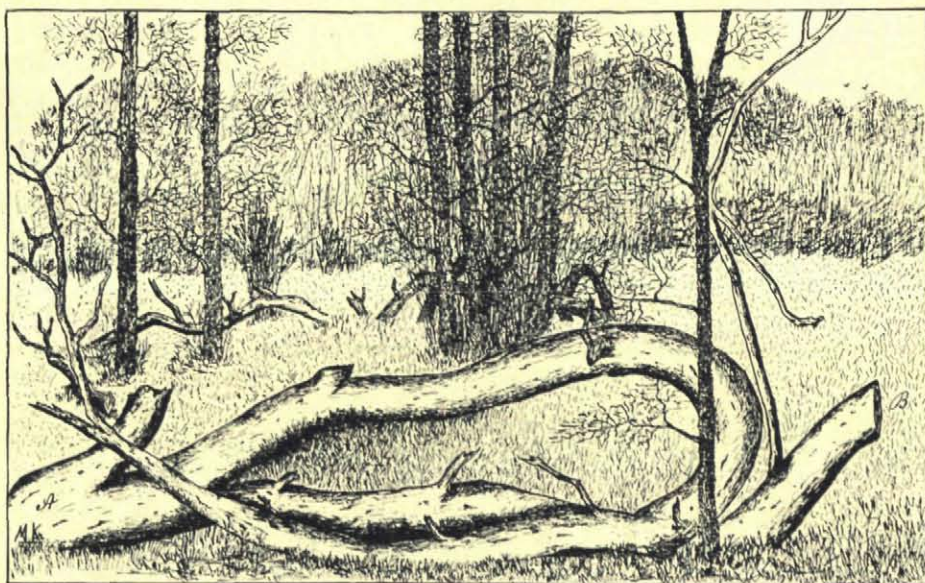
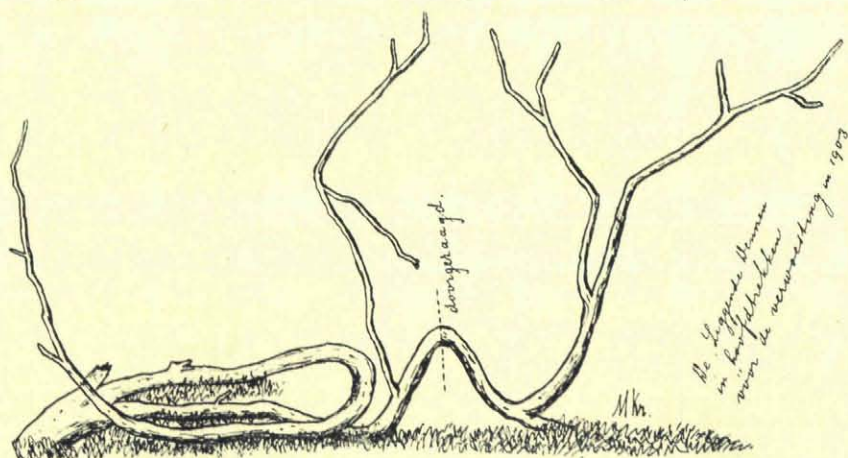
tijd het gevaarlijke terrein om te loopen, men gaat er regelrecht doorheen en staat vol bewondering bij het vreemde schouwspel.

Daar liggen ze in hun zonderlinge kronkelingen als een paar slapende reuzenslangen. Bij een nauwkeurige beschouwing blijkt de benaming „liggende dennen” aan het minimum van meervoud te voldoen; er

zijn er twee. Maar op een afstand lijken er meer. Bezie, lezer, de tweede schets (die ik geen aanspraak op volledigheid laat maken). Op den voorgrond ligt de grootste en minst vergane van de twee. Bij A „staat” de den in den bodem. Volg nu den grilligen loop van stam en takken; me dunkt, dat we hier met een buitengewone misvorming te doen hebben. Jammer, dat een ruwe menschenhand bij B het verdere gedeelte heeft afgezaagd. Het schijnt me toe zonder reden gebeurd te zijn — het stuk ligt er gedeeltelijk nog bij. Het eerste schetsje laat in hoofdtrekken het geheel van dezen den zien, zooals het vóór 1903 was.

Daar oude *Castricums* hem

zoek waard. En nog vele jaren kan dat zoo zijn, want nog lang zijn ze niet vermolmd.

De „liggende dennen” te *Castricum*, zooals ze thans nog zijn.

Kán dat zoo zijn? Wie zegt toch, dat ze voor ruwe menschenhanden daar veilig liggen. Zoo dicht bij is men thans aan het kappen. En 't zou niet onmogelijk zijn, dat men bij deze gelegenheid dat „dooie rommeltje“ maar eens „opruimde“. 't Zou jammer wezen.

Amsterdam.

M. KRAMER.

AQUARIUM EN TERRARIUM.

Vervolg blz. 31.

VUURPADJES.

Even gewenscht als de hazelworm voor het terrarium, is het vuurpadje voor het aquarium; althans in 't voorjaar, als er een zitplaats gedeeltelijk boven water is; hetgeen in een amphibien-aquarium altijd het geval behoort te zijn.

Vuurpadjes vinden is net zoo goed een tref als hazelwormen vangen. Wel is 't vrij zeker, dat ze nergens anders talrijk voorkomen dan in kalkstreken, maar van de week vertelde mij nog iemand, dat hij ze bij Hilversum gevangen heeft. Nu heb ik op 't oogenblik op school ook een moeras-schildpad in kost, die door een stadsopzichter in de Haarlemmer-trekvaart gevangen is; toch zou ik niet graag dat klassieke water als vindplaats opgeven.

De liefhebberij voor terraria en aquaria werkt het verspreiden van diersoorten in de hand; maar het gaat niet gauw en, al zijn er in de Amsterdamsche tuinen al heel wat ringslangen gevangen, zoolang de experimenteerdere daar ook geen kikvorschen of visschen in kweeken, zal de ringslang er niet inheemsch worden.

Wie vuurpadjes wil zoeken, moet naar Limburg naar Valkenburg en Gulpen of nog verder zuidelijk, zoek daar in wagensporen met kalkmelk gevuld; want daarzittend diertjes, die zelf een kleur hebben als grijze kalkaarde. Aan den onderkant zijn ze (*Bombinator pachypus*) geel gevlekt, nooit rood, zooals Schlegel's *Amphibiën* van Nederland tenonrechte opgeeft. De roode soort, *Bombinator igneus*, komt in ons land niet voor; ook niet dicht bij de grenzen.

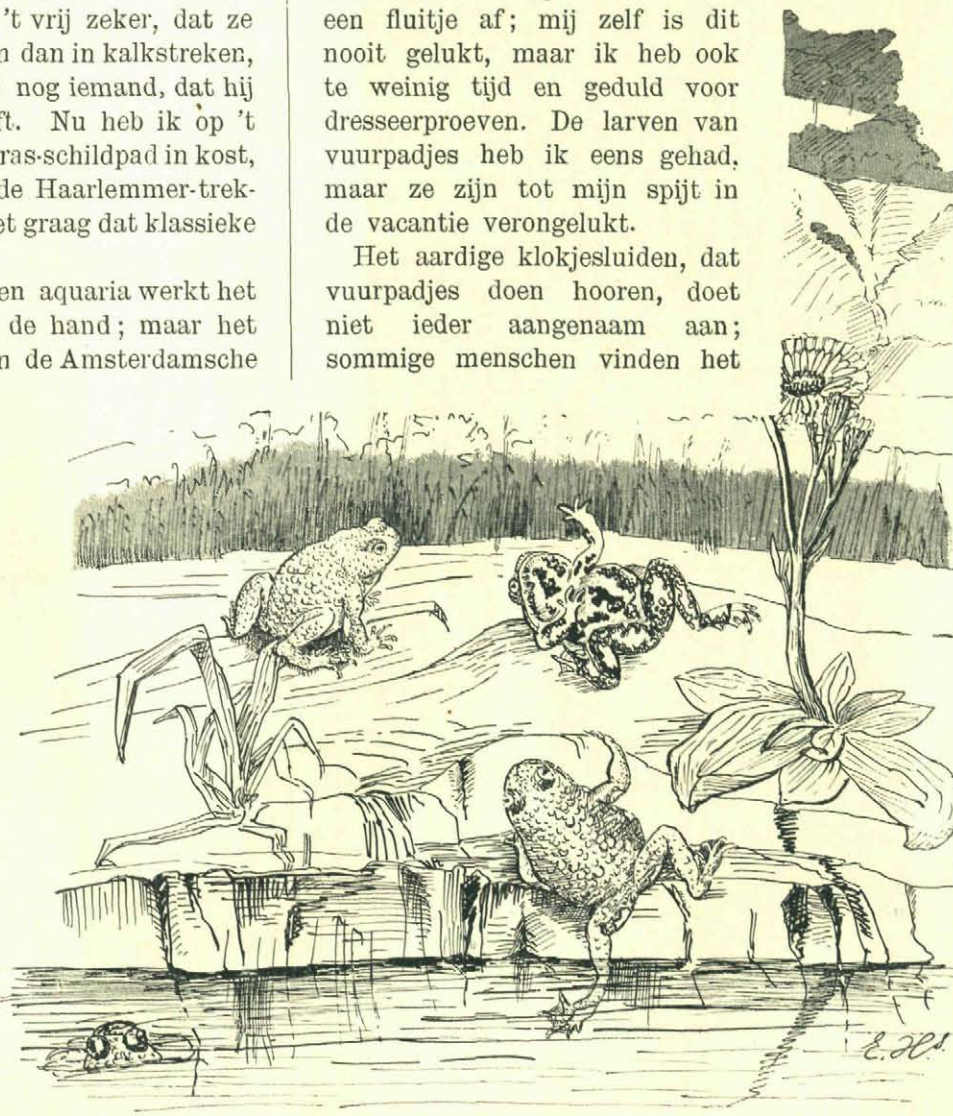
Als ze aangevat worden,

smijten ze zich wel met een ruk op den rug, zoodat de hel gekleurde buik boven komt; daarmee schijnen ze te willen zeggen, verbeeld je niet, dat ik een dier ben, zie maar; ik val uit elkaar, je kunt toch geen pooten of buikvorm meer onderscheiden. Daarbij, geel met zwart is een rare kleur, een verdachte kleur bij dieren; denk maar aan wespen, landsalamanders, aan hommels en kleine dieren: die zijn vergiftig om te eten.

Hier zouden we, als we de natuurverschijnselen goed verklaren, met een geval van somalyse, verbonden met een waarschuwendende kleur kortaf „schuwkleur“ te doen hebben. Er zijn evenwel nog veel te weinig waarnemingen in de vrije natuur gedaan, om met vrij groote zekerheid te durven zeggen, dat het omkeeren van een vuurpadje de beteekenis heeft, die men meent er voorloopig aan te moeten geven.

Vuurpadjes zijn in 't eerst zeer schuwe dieren, die zich bijzonder graag van hun bovenste schutkleur bedienen, om in het slijk weg te schuilen; later worden ze heel mak, eten uit de hand, komen misschien wel op 't geluid van een fluitje af; mij zelf is dit nooit gelukt, maar ik heb ook te weinig tijd en geduld voor dresseerproeven. De larven van vuurpadjes heb ik eens gehad, maar ze zijn tot mijn spijt in de vakantie verongelukt.

Het aardige klokjesluiden, dat vuurpadjes doen hooren, doet niet ieder aangenaam aan; sommige menschen vinden het

Vuurpadjes.